

Raaputusarpoja koskeva esiselvityshanke

Sisäministeriön kuuleminen

VN/1728/2026 ja SM002:00/2026

Teresa Tenkanen, hankeasiantuntija, YTM

11.2.2026

Takuusäätiö

Rahapelaamisen takia velkaantuminen näkyy Takuusäätiön asiakastyössä

- Rahapelaaminen on ilmiö, joka näkyy Takuusäätiön työssä, erityisesti ylivelkaantumisen kontekstissa (Tenkanen & Kämppi 2025).
- Noin 10 % Takuusäätiön neuvonnan asiakkaista kertoo velkaantuneensa rahapelaamisen takia.
- Neuvontapalveluihin yhteyttä ottavilla rahapeliasiakkailla on muita asiakkaita enemmän vakuudettomia lainoja, ja vuonna 2025 heillä oli keskimäärin 11 000 euroa enemmän velkaa kuin muilla neuvonnan asiakkailla.
- Rahapelejä runsaasti pelaavat asiakkaat olivat usein velkaantuneet muita nopeammin.
- Järjestelylainan ja pienlainan hakijoissa rahapelaamisen takia velkaantuneissa korostuu nuorten, **alle 30-vuotiaiden miesten ikäryhmä**.

Raaputusarvat Takuusäätiön työssä

- Takuusäätiön verkosto- ja kohtaamistyön sekä hankkeiden havaintoja:
 - Lasten ja nuorten kanssa työskentelevät ammattilaiset sekä nuoret itse ovat kertoneet, että ennen pakollisen tunnistautumisen muutosta monissa perheissä oli suhteellisen yleistä raaputusarpojen ostaminen lahjaksi, myös alaikäisille. Raaputusarpojen ostaminen on huomattavasti vähentynyt tunnistautumisen jälkeen, kuten Veikkauksen tilastot kertovat (Veikkaus 2024). Käymiemme keskustelujen myötä on tullut ilmi, ettei kaikilla kansalaisilla ole ollut tietoa muutoksesta (Rahat pelissä -hanke 2023-2025).
- Takuusäätiön havaintoja asiakastyöstä:
 - Rahapelaamisen takia velkaantuminen näkyy yleisesti asiakaskunnassamme, mutta raaputusarvoista ei ole kysytty erikseen asiakkailta. Tämä voi olla yksi syy siihen, miksi paperiset raha-arvat ne eivät ole nousseet erityisesti esille asiakastyössämme. Järjestelylainan takausta ja pienlainaa hakevien asiakkaiden tiliotteilla näkyy ruokakauppaostoksia ja R-kioskiostoksia yleisellä tasolla. Mukana voi olla raaputusarpoja, mutta niitä ei ole eritelty. Asiakkaat tietävät, että runsas rahapelaaminen otetaan puheeksi ja voi vaikuttaa lainan takauksen tai pienlainan saamiseen.

Nuoret riskiryhmässä rahapeliongelmiin

- **Nuoret ja erityisesti nuoret miehet ovat rahapeliongelman riskiryhmässä** ja 18–29-vuotiailla nuorilla on eniten rahapeliongelmaa (THL 2024). Tämä ryhmä korostuu myös Takuusäätön rahapeliiasiakkaissa.
- Tutkimuksissa on havaittu, että mitä aiemmin rahapelaaminen alkaa, sitä suurempi riski on pelihaittojen ja riippuvuuden kehittymiselle (Latvala ym. 2021). Nuorten impulssikontrolli ja kyky arvioida riskejä ovat vielä kehittymässä, mikä altistaa haitalliselle pelaamiselle. Nuorten aivot eivät ole vielä täysin kehittyneet, joten he eivät ole kypsiä ymmärtämään täysin rahapelien toimintalogiikkaa (Järvinen-Tassopoulos ym. 2025).
- Kouluterveyskyselyn mukaan nuorten viikoittainen rahapelaaminen on yleistynyt erityisesti poikien keskuudessa (THL 2025).
- Erityisen huolestuttavaa on, että yläkouluikäiset 8.–9.lk pojat pelaavat rahapelejä jopa enemmän (11 %) kuin toisella asteella opiskelevat pojat (10 %). Lukiolaispoikien rahapelaaminen on myös selvästi lisääntynyt viime vuosina. Vuonna 2023 viikoittain pelaavia oli 6 %, mutta vuonna 2025 jo 10 % (THL 2025; Metsäranta 2025).
- Samanlaisia havaintoja kuulumme sadoilta opetus-, kasvatus- ja nuorisoalan ammattilaisilta mm. Educa-messuilla 2026 ja Nuori2025-tapahtumassa.

Nuorten rahapelaaminen ja raaputusarvat

- Ennen tunnistautumisen muutosta 15–17v. raaputtivat runsaasti raha-arpoja ja saivat niitä aikuisilta: raaputusarvat olivat yleisin rahapeli alaikäisten keskuudessa v. 2019. Lisäksi raaputusarpojen pelaaminen lähes tuplaantui 15–17v. nuorilla vuodesta 2015 vuoteen 2019 (16 % > 31 %), vaikka muiden rahapelien pelaaminen väheni (THL 2020). Nämä tutkimustulokset antavat viitteitä siitä, että nuoria kiinnostavat raaputusarvat, eikä niiden lahjaksi antaminen täysi-ikäiselle Veikkaus-asiakkaalle estäisi täysin alaikäisten raaputusarpapelaamista.
- **Raaputusarvat koukuttavat nuoria, sillä ne synnyttävät ”läheltä piti” -kokemuksia** (Stange et al. 2017) ja kertovat saadun voiton heti. Osa nuorista voi nähdä raaputusarvat **keinona nopeaan rikastumiseen**, josta monet ammattilaiset puhuvat uutena nuorten ilmiönä (Rahat pelissä 2025). **Tutkimusten mukaan nuoret eivät pidä raaputusarpoja ns. oikeina rahapeleinä** (Wood & Griffiths 2004).
- Raha-arvat ovat nuorille tuttuja tuotteita videoista. YouTubessa ja verkon pelipalveluissa somevaikuttajat ja influencerssit ovat raaputtaneet arpoja striimatessaan, jolloin tuote tullut tutuksi lapsille ja nuorille (esim. Metsäranta 2025)

Raaputusarvat rahapelituotteena

- Takuusäätiö näkee, että **raaputusarvat ovat tuotteita, jotka voivat laukaista halun pelata niillä henkilöillä, joilla on/on ollut haittoja tai ongelmia rahapelaamisen suhteen.** Raaputusarpojen **lahjaksi antamisen salliminen voi olla riski ko. henkilöille**, eikä lahjan antaja voi koskaan olla täysin varma toisen henkilön tilanteesta (vrt. alkoholin antaminen lahjaksi).
- Kaikki rahapelituotteet (myös lahjaksi saadut) saattavat lisätä rahapelaamisen määrää ja tuoda mahdollisia uusia asiakkaita peliyhtiöille.
- Takuusäätiö näkee, että raaputusarpojen kohdalla valvontaketju voi heikentyä, jos raaputusarvan ostaja ja lunastaja eivät ole sama henkilö, eikä arvan saajaa ole yksilöity.
- **Vaikka raaputusarvat luokitellaan ns. vihreiksi eli vähemmän haittoja aiheuttaviksi rahapeleiksi, eivät mitkään rahapelit ei ole täysin haitattomia:** "Mikään rahapeli ei ole täysin riskitön/ "vihreä" (Rahapelilain huolenpitomallin luonnos 27.1.2026).

Raaputusarpojen riskit lapsille ja nuorille

- Raaputusarpojen pelaaminen voi mahdollistua alaikäisille, jos: 1) hän raaputtaa arpoja yhdessä Veikkaus-kortin omistavan perheenjäsenen tai ystävän kanssa tai 2) täysi-ikäinen ystävä tai perheenjäsen ostaa raaputusarvan alaikäiselle ja lunastaa siitä saadut voitot alaikäisen lapsen tai nuoren puolesta.
- Jos lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus tutustua rahapelituotteisiin esim. perheenjäsenen kanssa jo alaikäisenä, madaltaa se kynnystä siirtyä pelaamaan itse rahapelejä heti täysi-ikäistymisen myötä. Tämä ilmiö näkyy tutkimusten lisäksi (esim. Boson et al. 2026) Takuusäätiön työssä.
- Veikkauksen joulukalenteriarvassa ja muissa Veikkauksen raaputusarpatuotteissa on ollut usein lapsiin ja nuoriin vetoavaa piirroskuvitusta (esim. joulupukki ja lumiukko) ja valokuvia (mm. koiranpennut Luonto-arvassa). Nämä voivat nähdäksemme lisätä lasten ja nuorten kiinnostusta ko. tuotteisiin (esim. [KKV: Lapsiin kohdistuva markkinointi](#)). Jatkossa raaputusarpojen ulkoasuun on tärkeää kiinnittää huomiota varsinkin silloin, jos lahjaksi antaminen uudelleen sallitaan.

Takuusäätiön nostot raaputusarvoista

1. Raaputusarvat ovat rahapelituotteita siinä missä muutkin rahapelit. Ne eivät ole täysin haitattomia ja voivat laukaista halun pelata niillä henkilöillä, joilla on jo haittoja tai ongelmia rahapelaamisen suhteen. Raaputusarpojen lahjaksi antamisen salliminen voi olla haittariski ko. henkilöille.
2. Takuusäätiö näkee, raaputusarpojen kohdalla valvontaketju voi heikentyä, jos raaputusarvan ostaja ja lunastaja eivät ole sama henkilö, eikä arvan saajaa ole yksilöity.
3. Raaputusarpojen lahjaksi antamisen salliminen voi lisätä riskiä siihen, että rahavarvat valuvat myös alaikäisten käsiin. Ehkäisevän työn näkökulmasta heitä on tärkeää suojella kaikelta rahapelaamiselta ja rahapelihaitoilta.
4. Raaputusarpojen lahjaksi antamisen salliminen normalisoi rahapelaamista ja voi kannustaa rahapelaamiseen myös niitä, jotka eivät ole aiemmin pelanneet (erityisesti silloin, jos voiton lunastus velvoittaisi Veikkauksen asiakkuutta).
5. Emme näistä syistä kannata raaputusarpojen lahjaksi antamisen sallimista. Muutos olisi mielestämme heikennys nykytilanteeseen.

Lähteet

- Boson, K., Andersson, M., Gurtal, S., Claesdotter-Knutsson, E. & Kapetanovic, S. 2026. [Parental Influence on Adolescent Gambling: the Role of Communication, Rules, and Social Support](#). Journal of Gambling Studies.
- Järvinen-Tassopoulos, J. & Castrén, S. & Raitasalo, K. [Alaikäisten nuorten rahapelaaminen kivijalassa ja verkossa – ESPAD-tutkimuksen tuloksia vuodelta 2024](#). THL. Tutkimuksesta tiiviisti 29/2025.
- KKV. [Lapsiin kohdistuva markkinointi](#). Verkkosivuartikkeli. Luettu 9.2.2026.
- Latvala, T. Lintonen, T. Luopa, P., Raisamo, S.: Gambling Among Finnish 14–16-Year-Old Adolescents Before (2008–2009), During (2010–2011), and After (2013–2017) Setting the Legal Age Limit of 18 for Gambling and the Role of Socio-Economic Status. Journal of Gambling Studies (2022) 38:1243–1256 <https://doi.org/10.1007/s10899-021-10091-61>
- Metsäranta, C. 2025. [Blogi: Miksi ja miten rahapelihaittoja kannattaa ehkäistä toisella asteella](#). EHYT ry. 18.11.2025.
- [Nuorten rahapelaaminen -sivusto](#) (THL)
- Rahat pelissä –hanke 2023-2025. Ammattilaisten havaintoja työpajassa: Nuoren rahat pelissä: velat niskassa ja vuokrat maksamatta? Nuori2025-tapahtuma 1.4.2025 ja toisen asteen opiskelijoiden kokemuksia rahapelaamisesta rahapeliluennoilla 2025.
- Stange, M., Graydon, C. & Dixon, M. J. 2017. Increased Urge to Gamble Following Near-Miss Outcomes May Drive Purchasing Behaviour in Scratch Card Gambling. Journal of Gambling Studies. Volume 33, pages 867–879. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10899-016-9662-2>
- THL 2020. Rahapelaaminen, peliongelmat ja rahapelaamiseen liittyvät asenteet ja mielipiteet vuosina 2007–2019. Suomalaisten rahapelaaminen 2019. THL, raportti 18/2020. Rahapelaaminen, peliongelmat ja rahapelaamiseen liittyvät asenteet ja mielipiteet vuosina 2007–2019. Suomalaisten rahapelaaminen 2019.
- STM 2026. [Arviointiryhmän suositus rahapelilakiin perustuvasta pelaajien suojelusta](#) ja Huolenpitomalli luonnos LIITE 1. 27.1.2026.
- Takuusäätiö 2025. Tilastoja neuvonnan ja sosiaalisten rahoituspalveluiden asiakkaista 2025 (julkaisematon)
- Tenkanen, T. ja Kämppi J. 2025. [Blogi: Rahapelaaminen ja velkaantuminen – havaintoja kentältä ja kokemuksia asiakastyöstä](#). Takuusäätiö 8.12.2025.
- THL 2024. [Suomalaisten rahapelaaminen 2023: Rahapelaaminen vähentynyt, peliongelma yleistynyt ja suhtautuminen pelaamiseen muuttunut](#). Tilastoraportti 15/2024.THL.
- THL 2025. [Lasten ja nuorten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2025](#). Sotkanet.
- Veikkaus 2024. [Veikkauksen vuosi- ja vastuullisuusraportti 2024](#).
- Wood, R. T. A. & Griffiths, M. 2004. Adolescent lottery and scratchcard players: do their attitudes influence their gambling behaviour? <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2003.12.003>

Kiitos!

teresa.tenkanen@takuusaatio.fi

 Takuusäätiö

takuusaatio.fi

